

*Верцєбов О. В.
студент магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Яремко О. М.
к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права
та міграційної політики ТНЕУ*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПІРАТСТВО: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Проблема сучасного піратства є однією із складових боротьби з міжнародним тероризмом та становить сукупність різних злочинів проти особи, економіки і безпеки держави, а також безпеки міжнародного судноплавства. Так, наприклад, загальне подорожчання морських перевезень через загрозу нападів негативно позначається на економічних показниках виробничої діяльності торгового флоту держави, а, отже, і на податкових надходженнях до її бюджету [4]. Важливо, що до витрат від піратських захоплень належать не лише грошовий викуп, але і збиток від простою суден і затримки в доставці вантажів, який може обчислюватися сотнями мільйонів, а також і витрати по ремонту судна [4]. У зв'язку з чим вважаємо небезпідставними пропозиції законодавчого передбачення значно суворіших видів і розмірів покарань за діяння, що утворюють склад злочину «піратство».

За даними Міжнародної морської організації виділяють три види сучасного піратства: 1) звичайні нечисленні групи, що озброєні ножами і пістолетами. Вони нападають на судна у відкритому морі або в гавані, використовуючи фактор раптовості, а потім грабують пасажирів і екіпаж. Як правило, не зазіхають на захоплення самого судна, а обмежуються лише судновою касою і частиною вантажу, який перевантажують на свої катери і човни; 2) банди, озброєні крупнокаліберними кулеметами, автоматами і гранатометами, що часто винищують весь екіпаж, захоплюють судно і вантаж; 3) міжнародні організовані групи, що захоплюють кораблі з особливо цінними вантажами. Вони використовують сучасну супутникову навігацію і засоби зв'язку, володіють агентурною мережею, великими зв'язками в різних ешелонах влади [4].

Кримінальна відповідальність за піратство передбачена як міжнародним, так і національним законодавством багатьох іноземних держав, в тому числі й України (ст. 446 КК України) [1]. Проте у переважній більшості країн майже відсутня практика застосування на своїй території норм про кримінальну відповідальність за піратство. Можемо це обґрунтувати, насамперед, наступними причинами. Піратство є злочином, який вчиняють у відкритому морі, де прибережні держави не можуть здійснювати відповідну юрисдикцію. Пірати захоплюють, зазвичай, військові кораблі держав, що знаходяться на значній відстані від берега прибережної держави. Відповідно командування таких кораблів стикається з безліччю проблем, пов'язаних зі збиранням і оформленням доказів, триманням під вартою затриманих, дотриманням усіх процесуальних вимог тощо. Існують й фінансові та технічні труднощі, які

безпосередньо пов'язані із здійсненням кримінального провадження щодо піратів (наприклад, проблема надання перекладача обвинуваченому пірату-сомалійцю; складність забезпечення участі в слідчих діях і судових слуханнях моряків із корабля, захопленого піратами, якщо вони (моряки) постійно перебувають у плаванні тощо. А тому зазвичай держави передають піратів іншим державам, що знаходяться у прибережній зоні та мають відповідні правові можливості для суду над ними (піратами) [3].

Останнім часом гостро стоїть питання про встановлення універсальної юрисдикції держав із кримінального переслідування та осуду за вчинення піратства.

Специфіка кримінального переслідування осіб, які вчинили піратство, полягає в тому, що у багатьох випадках для того, щоб наздогнати «піратів», необхідно перетнути кордон територіальних вод Сомалі. Як наслідок виникає інша проблема - військовий корабель, що переслідує піратське судно, не може продовжувати це робити у водах, які перебувають під суверенітетом іншої держави, тобто в територіальному морі [4]. Формально дане переслідування має припинитися з моменту, коли судно, що переслідує, входить в територіальне море своєї держави або іншої держави [2, с. 24].

У зв'язку із вище зазначеним особливе значення сьогодні має укладення з ініціативи сомалійської сторони спеціальних угод між урядом Сомалі та державами, військові кораблі яких знаходяться поблизу територіальних вод Сомалі з метою протидії бандитським нападам [4].

Відповідно держава, яка виявила бажання долучитися до боротьби із піратством, звертається з відповідною пропозицією до уряду Сомалі, який, у свою чергу, дає згоду і повідомляє про це Генерального секретаря ООН. І лише після цього держава, що проявила ініціативу, отримує так званий «статус співпрацюючої держави» і направляє туди військові кораблі - зокрема, відповідно до спеціально прийнятій Резолюції Ради Безпеки ООН № 1816 [4].

За допомогою двосторонніх договорів територіальні межі переслідування суден, що підозрюються у піратстві, можуть бути розширені. Переслідування може здійснюватися в територіальному морі. При цьому важливо дотримуватись базовий принцип суверенної рівності держав.

Існують дві обов'язкові умовами даних договорів: 1) отримання згоди або повідомлення влади прибережної (договірної) держави; 2) затримання може проходити тільки у випадку неможливості затримати судно, що переслідується, силами держави, в чії води воно зайшло, і отримання згоди даної прибережної держави [2, с. 25].

Ще однією серйозною проблемою є втягнення дітей в морське піратство, а також їх притягнення до кримінальної відповідальності та покарання. Адже використання у вчиненні морського піратства дітей дає можливість уникнути покарання. Як правило, стосовно дітей, яких спіймали, не проводиться розслідування, оскільки навіть процедура встановлення віку є досить складним і дорогим процесом. Державам доцільно передбачити кримінальну відповідальність за втягнення дітей у морське піратство. Відповідно необхідно виокремити в окремий злочин втягнення дітей у морське піратство.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3074> (дата звернення: 15.10.2019).
2. Зайцева Т. А. Международно-правовые проблемы уголовного преследования морских пиратов: автореф. дисс. на стиск. уч. степ. канд. юр. наук.: 12.00.10. Москва, 2018. 33 с.
3. Проблемы уголовной ответственности и международного правосудия по делам о пиратстве. URL: <http://center-bereg.ru/o1829.html> (дата звернення: 18.10.2019).
4. Пенько С.А. Привлечение к ответственности за пиратство. URL: <file:///C:/Users/Oksana/Desktop/morskoe-piratstvo-problemy-privlecheniya-k-otvetstvennosti-na-mezhdunarodnom-urovne-i-implementatsiya-norm-v-rossiyskoe-1.pdf> (дата звернення: 18.10.2019).

Гакан М.І.

студентка юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри

цивільного права і процесу ТНЕУ

Зигрій О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДУМОВ ВІДКРИТТЯ РИНКУ ЗЕМЛІ

Для українського народу земля була, є і буде одним з найцінніших скарбів подарованих природою. Впродовж усієї історії нашої держави земля ставала джерелом розбрату і примирення, за неї точилась не одна війна. Українські землі, перебуваючи у складі різних держав, приносили в їх казну чималі доходи, а українці віками були рабами на власній землі.

Здобувши незалежність, виник ряд правових питань перед законодавцем стосовно правового регламентування і статусу земель. Це й не дивно, адже в радянський період усі землі були власністю держави, тож виникло питання грамотного розподілу земель сільськогосподарського, водного, лісового, енергетичного, транспортного призначення, земель оборони та інших.

У результаті перерозподілу земель з 1992 року перейшли у приватну власність 74 % земель сільськогосподарського призначення, 60 % земель житлової забудови, 3 % земель рекреації і 1 % земель промисловості.

Реформування земельних відносин в Україні, у вигляді земельної реформи, не мало підготовчого періоду, визначених етапів та державних програм, не отримало належного фінансування. Однак, несло в собі не тільки революційні елементи зламу економічних, суспільних та соціальних інститутів, а й елементи авантюри. Цим самим руйнувалися правові новації від реалій життя та суспільних традицій, унеможлиблюючи застосування норм земельного права. Це все з часом призвело до породження корупції у земельних питаннях.

Спираючись на інститут приватної власності на землю, бажаючи створити ідеального ефективного земельного господаря, аграрний сектор впав у кризу аграрного виробництва [1].